

Oikaisuvaatimus / sivutoimilupahakemusOikaisuvaatimus

Lakimies Mika Mäkräinen on tehnyt liitteenä olevan oikaisuvaatimuksen hallintojohtajan päätöksestä 26.11.2021 § 7, jolla on hylätty Mäkräisen sivutoimilupaa koskeva hakemus. Lakimies Mika Mäkräinen on tehnyt 29.10.2021 määräaikaista sivutoimilupaa koskevan lupahakemuksen ajalle 28.10.2021-31.1.2022, jossa hän on pyytänyt työnantajalta lupaa työskennellä aluevaalilautakunnan II sihteerinä aluevaaleissa 2022 työajalla 2 tuntia/viikko (arvio). Mäkräinen on tehnyt myös sivutoimi-ilmoituksen vastaavasta asiasta.

Mäkräinen on vaatinut hallintojohtajan päätöksen kumoamista ja sivutoimiluvan myöntämistä.

Oikaisuvaatimuksen arviointia

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003), jäljempänä "Viranhaltijalaki", 18 §:n 1 momentin mukaan sivutoimella tarkoitetaan virkasuhdetta, palkattua työtä ja pysyväisluonteista tehtävää, joista viranhaltijalla on oikeus kieltäytyä, sekä ammatin, elinkeinon ja liikkeen harjoittamista. Mainittua lakia on muutettu mm. nimikkeen osalta lailla 627/2021. Laki (304/2003) ja lain 18 § ovat edelleen voimassa. Oikaisuvaatimuksessa esitetty käsitys siitä, että hallintojohtajan päätöksessä on viitattu aiemmin voimassa olleeseen lakiin, on siten virheellinen ja oikeudellisesti merkityksetön.

Viranhaltijalain 18 §:n 2 momentin mukaan viranhaltija ei saa ottaa vastaan eikä pitää sellaista sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei työnantaja hakemuksesta myönnä siihen lupaa. Viranhaltijat, jotka harjoittavat sivutointa työajan ulkopuolella, tekevät työnantajalle ilmoituksen sivutoimestaan.

Kun kyse on työntekijän työajan käyttämisestä sivutoimen hoitamiseen, on luvan myöntäminen lähtökohtaisesti työnantajan laajassa harkinnassa. Virkasuhteen tarkoituksena on, että viranhaltijan työhön liittyvä toiminta keskittyy virkasuhteesta johtuen ensisijaisesti vain virkaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen.

Lakimies on hakenut lupaa käyttääkseen Kuopion kaupungin virkasuhteeseen liittyvää työaikaansa hoitaakseen Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan II sihteerin tehtäviä. Tehtävästä maksetaan hyvinvointialueen varoista myös erillinen aluevaalilautakunnan vahvistama kertapalkkio. Pohjois-Savon hyvinvointialue on hyvinvointialueista annetun lain tarkoittama itsenäinen oikeushenkilö ja organisaatio. Sivutoimilupa-asiassa on siten kyse eri työnantajan

tehtävistä ja samalla tehtävistä, joiden vastaanottamisesta viranhaltijalla on ollut mahdollisuus kieltäytyä.

Oikaisuvaatimuksen perusteluissa on esitetty virheellinen käsitys myös siitä, että oikeusministeriön ohjekirje tarkoittaisi, että ” että kunnan keskusvaalilautakunnan sihteerin tultua valituksi myös aluevaalilautakunnan sihteeriksi, tehtävää tulisi voida hoitaa sivutoimisesti eli käytännössä kunnan myöntämään sivutoimilupa perustuen työaikana sekä työnantajan laitteita, yhteystietoja, tietoyhteyksiä ja työtiloja käyttäen. ” Ministeriön ohjekirjeessä ei ole näin nimenomaisesti todettu, eikä siinä ole myöskään mainittua asiantilaa tarkoitettu. Ohjekirjeessä ei ole millään tavoin otettu, eikä ole työnantajia oikeudellisesti sitovasti voitukaan, ottaa kantaa siihen, miten aluevaalilautakunnan sihteerin tehtävät käytännössä esim. työntekijöiden työajan sijoittelun osalta tulisi järjestää.

Viranhaltijalain 18 §:n 3 momentin mukaan harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimena ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka kilpaillevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Viranhaltijalain 18 §:n 3 momentissa mainitut perusteet muodostavat ehdottoman esteen sivutoimiluvan myöntämiselle. Viranhaltijalle ei muodostu kuitenkaan yksipuolista ja subjektiivista oikeutta käyttää omaa työaikaansa samankaltaisesti muun työnantajan tehtävän hoitamiseen ja saada siihen sivutoimilupa pelkästään sen perusteella, että kysymys ei olisi mistään mainitussa lainkohdassa mainituista tilanteista. Työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeuteen eli direktio-oikeuteen kuuluu tyypillisesti oikeus määrätä miten, missä ja milloin työtä tehdään. Viranhaltijan työajankäyttö on osa työnantajan työnjohto-oikeuteen kuuluvaa harkintavaltaa.

Sivutoimiluvan myöntämättä jättäminen ei myöskään estä väitetyllä tavalla aluevaalien järjestämistä. Mikäli lakimies on toimiessaan aluevaalilautakunnan II sihteerinä estynyt hoitamasta joitain tehtäviä, hänen on mahdollista sopia tarvittavista tehtäväjärjestelyistä Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan päävastuullisen sihteerin, kaupunginlakimies Vesa Toivasen, kanssa. Samalla tavoin on mahdollista sopia tarvittavien työtilojen ja työvälineiden käytöstä. Estettä kaupungin laitteiden ja työtilojen käyttämiseen sivutoimen hoitamisen yhteydessä ei ole. Asiassa on kyse viranhaltijan osalta täysin vapaaehtoisesta sivutoimesta, minkä vastaanottamisesta viranhaltijalla on ollut mahdollisuus kieltäytyä.

Asiaa käsiteltäessä on myös otettu huomioon, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan vaalitoiminnasta päävastuullisesti vastaavana I sihteerinä toimiva kaupunginlakimies Vesa Toivanen on tehnyt vastaavan tehtävän osalta työnantajalle sivutoimi-ilmoituksen. Sivutoimi-ilmoituksen mukaan sihteerin tehtävät voidaan hoitaa omalla ajalla.

Lakimiehelle on myös varattu hallintolain mukaisesti tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Asia on käsitelty ilman aiheetonta viivästystä ottaen huomioon tarvittavien selvitysten ja kuulemisen vaatiman ajan.

Asiassa saadun selvityksen perusteella ei siten ole tullut esille sellaisia seikkoja, joiden perusteella Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan avustavan sihteerin sivutoimista tehtävää ei voitaisi hoitaa ns. vapaa-ajalla hyödyn-tämällä mm. käytössä olevia työaikalukumia ja kertyneitä työaikalukumia sekä vuosilomapäiviä.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt kokouksessaan 25.10.2021 sopimuksen aluevaalilautakunnan työn tukemisesta. Sopimuksen mukaan kaupunki huolehtii mm. aluevaalilautakunnan sihteerien ja muun henkilökunnan laitteiden ja tietoliikenneyhteyksien järjestämisestä ja ylläpidosta.

Kaupunki tukee lisäksi osaltaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan työskentelyä vapauttamalla tarvittavilta osin kaupungin ao. viranhaltijat (kaupunginlakimies ja lakimies) omista virkatehtävistään siten, että heillä on mahdollisuus toimia vapaa-ajallaan sivutoimisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluksessa aluevaalilautakunnan sihteerin tehtävissä.

Lähtökohtana on, että kaupungin viranhaltijat käyttävät työaikaansa vain omien virkatehtäviensä hoitamiseen. Työntekijän työaikana harjoitettava sivutoimi voi tulla kyseeseen tämän johdosta vain poikkeuksellisesti.

Liitteenä jaetaan hallintojohtajan päätös, oikaisuvaatimus ja oikeusministeriön kirje, Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan päätös 28.10.2021 sihteerien valinnasta ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan päätös 29.11.2021 sihteerien palkkioista aluevaaleissa 2022.

Liitteet	20	11321/2021 Kuopion kaupungin hallintojohtajan päätös 26.11.2021 § 7 sivutoimilupahakemukseen
	21	11321/2021 Oikaisuvaatimus 29.11.2021 / sivutoimilupa
	22	11321/2021 Oikaisuvaatimuksen 29.11.2021 liite
	23	11321/2021 Oikeusministeriön kirje 14.9.2021 (VN/16839/2021)
	24	11321/2021 Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan päätös 28.10.2021 § 3 aluevaalilautakunnan sihteerien valinta
	25	11321/2021 Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaalilautakunnan päätös 29.11.2021 § 9 sihteerien palkkiot aluevaaleissa 2022

Valmistelija
Heikki Vienola
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2021

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus hylkää oikaisuvaatimuksen edellä mainituin perustein.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan tekemän päätösehdoituksen.

